

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ
PROPOSED GUIDELINES TO DEVELOP ART EDUCATION TEACHING ABILITY OF IN-SERVICE
TEACHERS

นายพิภช ญาติสมบูรณ์ **

Pipatch Yadsomboon

ผศ.ดร.อภิชาติ พลประเสริฐ ***

Assist. Prof. Apichart Pholprasert, Ph.D.

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา 2) นำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ เก็บข้อมูลจากครูศิลปศึกษาสังกัด สพฐ 379 คน และผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาครูศิลปะ ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังในผลจากการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนศิลปะ ครูศิลปะคาดหวังที่จะได้รับความรู้และทักษะทางศิลปะมากขึ้น โดยนำกระแสสังคมมาใช้ในการสอน เช่น การเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะ การจัดห้องปฏิบัติการ การผลิตสื่อรวมถึงฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลทางศิลปะ ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนา กิจกรรมต้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอน ทั้งด้านทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมกัน รวมถึงเทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ติดตามผลโดยหน่วยงานและเพื่อนร่วมงาน วิทยากรเป็นศิลปิน, ผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีและปฏิบัติและการสอนศิลปศึกษา สถานที่คือพิพิธภัณฑ์, หอศิลป์ ซึ่งช่วง 1 สัปดาห์ขึ้นไปของการปิดภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 แนวทางการพัฒนา ด้านการเตรียมการ สสำรวจความต้องการของครูศิลปะเพื่อง่ายต่อการกำหนดเนื้อหา กำหนดกิจกรรมและวิธีถ่ายทอดทั้งภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมกัน สอดแทรกกระบวนการตัดสินใจคุณค่าในงานศิลปะ นำผลงานศิลปะ, สื่อมัลติมีเดียมาเป็นสื่อ โดยใช้หอศิลป์ ห้องประชุมเป็นสถานที่ ด้านการดำเนินการ ละลายพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของครู จากนั้นวิทยากรบรรยายพร้อมสาธิตและเปิดโอกาสให้ครูลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะทุกขั้นตอน โดยกิจกรรมเน้นการนำไปใช้ในการสอนของครู ด้านระยะเวลาและการติดตามผล ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา คือ 1 สัปดาห์ขึ้นไปในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะศิลปะอย่างเต็มที่ ประเมินผลในรูปแบบการฝึกการวิจารณ์ผลงานของเพื่อนทำกิจกรรม โดยใช้ความรู้ที่ได้และชี้แนะโดยวิทยากร หลังจากเข้ารับการพัฒนา ครู, เพื่อนร่วมงาน, และวิทยากรร่วมติดตามผลเป็นระยะ ในรูปของการสะท้อนความเห็นและวัดจากผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียน

คำสำคัญ: ครูประจำการ / การพัฒนาครูศิลปศึกษา / การสอนศิลปศึกษา

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิทยานิพนธ์สำหรับนิสิต จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** นิสิตมหาบัณฑิตสาขาวิชาศิลปศึกษา ภาควิชาศิลปะ ดนตรี และนาฏศิลป์ศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่อยู่ 24/875 หมู่บ้านอยู่เจริญ ซอยวิภาวดีรังสิต 37 แยก 14 ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสนามบิน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร 10210

E-mail Address: Pipatchy@gmail.com or Pipatch.p@gmail.com

Abstract

This objectives of this research were to 1) Study the effect of demand and development of teaching art education 2) Proposed guidelines for the development of teaching art education for in-service art teachers. It is a constituent survey the in-service art teachers under Obec 379 people and development specialist arts teacher 34 people.

The findings revealed that The expected result of the development of the art of teaching. Art teachers expect to get more knowledge and artistic skills. The social conduct to be used in teaching, such as the choice of how to teach art. The laboratory Media production, including drilling appraisal artistic creation. Efficiency of Development Activities associated with the teaching workload. Both theory and artistic skills along the way. Including new teaching techniques. Monitoring by the authorities and colleagues. Speakers are artists, professionals and teaching art theory and practice. The place is a museum, art gallery, which during the first weeks of the semester. It is the right moment at the statistical level of significance. 05. Guidelines for Development The preparation Explore the art of the teacher to easily determine the content. Activities and to convey both theoretical and artistic skills along the way. The judge intervened in art. The works of art, media to media. The Gallery, Meeting place The action of art activities to assess the knowledge base of teachers. The lecture with demonstration and the opportunity to practice with the teacher guiding each step. The event focused on its use in teaching. The duration and follow-up. The time required to develop the first weeks of the semester. In order for teachers to practice the art fully. Evaluation forms practicing critics of Friends of the activity. Using the knowledge gained and guided by trainers. After he developed Teacher, colleague, and speakers included follow-up period. In the form of reflections and measurement of achievement in the classroom.

KEYWORDS: IN-SERVICE TEACHER / DEVELOP ART TEACHER / ART DEUCATION TEACHING

บทนำ

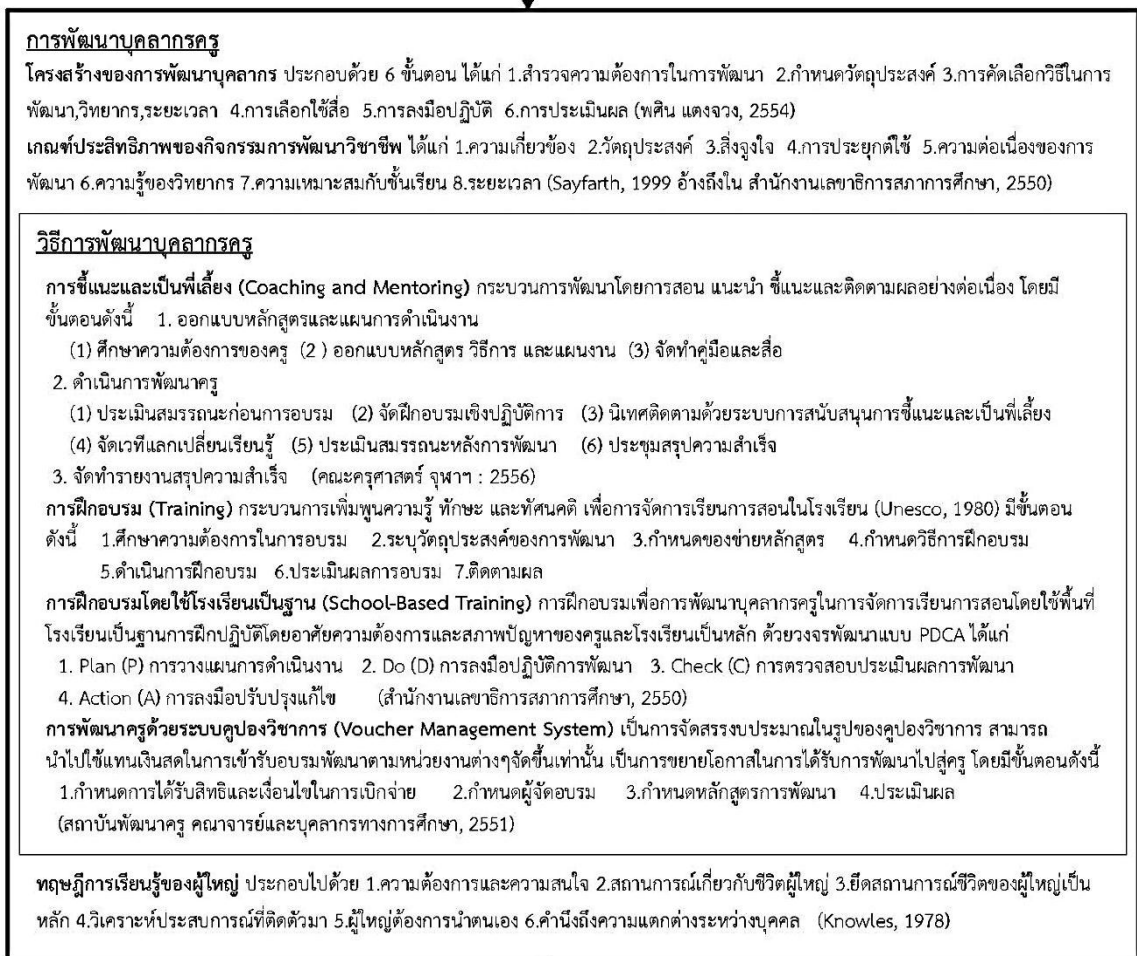
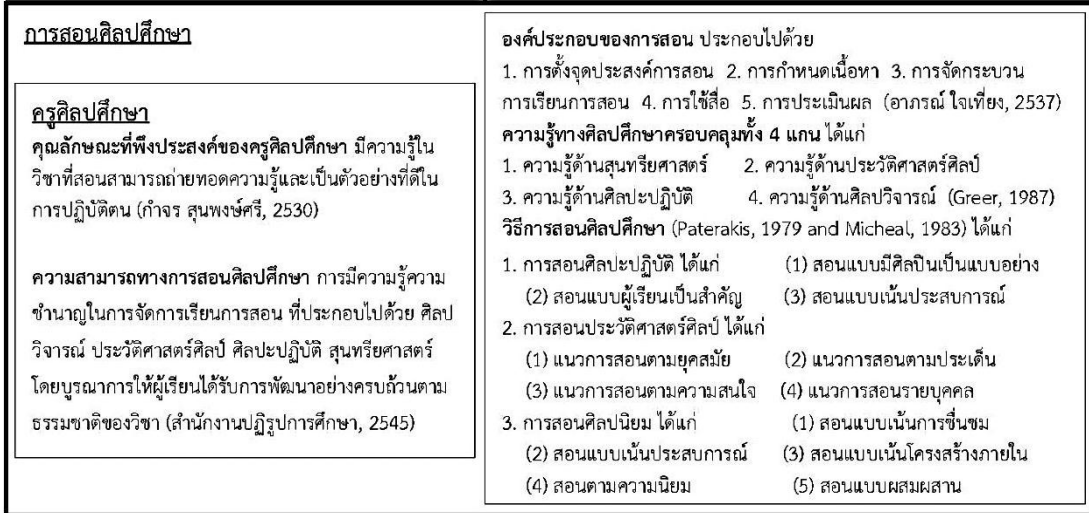
คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 คือเป็นผู้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ รู้จักแสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ ทันท่องเทคโนโลยีและคำนึงถึงสังคม (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2557) ในสภาพปัจจุบันผู้เรียนยังคงขาดทักษะการวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ยังเป็นผู้รอรับความรู้จากครูเป็นหลัก ศิลปศึกษาเป็นวิชาที่มีธรรมชาติในการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ รวมทั้งทดลองและแก้ปัญหาต่างๆด้วยตนเอง นอกจากนี้ศิลปะยังเป็นสื่อที่จะนำไปใช้ในสังคมได้หลายด้าน ดังนั้นศิลปศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในหลักสูตร ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของศตวรรษที่ 21 โดยมีครูเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดคุณลักษณะดังกล่าว อย่างไรก็ตามครูยังประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน (บุญเสริม วัฒนกิจ, 2551) จากปัญหาและ

ความสำคัญดังกล่าว ทำให้เกิดการพัฒนาวิธีพัฒนาครูหลากหลายรูปแบบ เช่น การชี้แนะ (Coaching) การฝึกอบรม (Training) การอบรมโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Training) และการพัฒนาครูด้วยคูปองวิชาการ (Voucher Management System) (McBeath, 1997 อ้างถึงในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550) จากการสำรวจการพัฒนาครูของไทยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ามีอยู่หลายวิธี เช่น การชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง ซึ่งมีการสะท้อนถึงความคิดของผู้เข้าร่วมโครงการและมีการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง (Gornall and Burn, 2013) ตัวอย่างโครงการพัฒนาครูโดยกระบวนการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยงที่สำคัญ เช่น ของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2556) ที่เน้นให้ครูพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถทางการรู้หนังสือ รู้จำนวน รู้จักใช้เหตุผลและทักษะกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานแก่ครู ผู้บริหาร ศึกษานิเทศก์ ข้อดีของโครงการนี้คือเป็นวิธีการชี้แนะและช่วยเหลืออย่างใกล้ชิดระหว่างเพื่อนครูและอาจารย์มหาวิทยาลัย ฝึกปฏิบัติจริงและมีการติดตามผล ส่วนข้อด้อยคือการชี้แนะยังเป็นเรื่องที่กว้างไม่เจาะจงในกลุ่มสาระวิชาที่มีความเฉพาะ อีกหนึ่งวิธีที่ใช้ในการพัฒนาคือ การฝึกอบรม (Training) เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ทักษะคิดที่ดีในการทำงาน (Unesco, 1980) ตัวอย่างของการฝึกอบรม เช่น โครงการพัฒนานวัตกรรมการสอนและการประเมินผลที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคล จัดโดยสำนักงานพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา (2556) เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการและทดลองใช้นวัตกรรมการสอน เผยแพร่ผลงาน เพื่อขยายการพัฒนาที่มุ่งเน้นไปสู่ผู้เรียน ข้อดีของโครงการนี้คือเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ครูได้นำเสนอผลงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสังคมวิชาชีพ ส่วนข้อด้อยคือ ถึงแม้ว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับศิลปศึกษาแต่ก็ยังไม่กว้างและไม่ได้เจาะจงลงที่สาขาวิชาเฉพาะเป็นหลัก โครงการฝึกอบรมต่อมาที่จัดโดยสำนักงานพัฒนา นวัตกรรมจัดการศึกษา คือโครงการARTS EDUCATIONเพื่อการพัฒนาผู้เรียนที่ยั่งยืน เป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการทางศิลปศึกษา ในเรื่องทักษะศิลปะเบื้องต้นแก่ศึกษานิเทศก์ ในการนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน ข้อดีของโครงการนี้คือเป็นการพัฒนาที่เฉพาะทางศิลปศึกษา เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ ได้ลงมือปฏิบัติจริง ส่วนข้อด้อยคือ เนื่องจากเป็นทักษะทางศิลปะ ระยะเวลาที่จำกัดเพียง 3 วัน ยังไม่เพียงพอต่อความเข้าใจและไม่เห็นภาพของการนำไปใช้ และขาดการติดตามผลที่ต่อเนื่อง

จากที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษายังคงเป็นกระบวนการพัฒนาที่ยังไม่เกิดความยั่งยืน ขาดการติดตามผลที่เป็นระบบและต่อเนื่อง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมุ่งที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาไปสู่ผู้เรียนให้ก้าวทันยุคศตวรรษที่ 21 โดยศึกษาจากสภาพความต้องการของครูประจำการทางศิลปศึกษา และศึกษาจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษาและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาครู

กรอบแนวคิดการวิจัย

คุณลักษณะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 รู้จักคิดวิเคราะห์ แสวงหาความรู้ คิดสร้างสรรค์ ก้าวทันเทคโนโลยี โดยคำนึงถึงสังคม (ไพฑูริย์ สีนาร์ตน์, 2557)

การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะศึกษา สำหรับครูประจำการ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาของครูประจำการ
2. เพื่อนำเสนอแนวทางในการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ

คำจำกัดความในการวิจัย

ครูประจำการ หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนอยู่ตามโรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจากทางราชการ (ยนต์ ชุ่มจิต 2550)

ครูประจำการที่สอนศิลปศึกษา หมายถึง ครูที่ปฏิบัติการสอนศิลปศึกษาอยู่ในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่มัธยมศึกษาทั่วประเทศ จำนวน 42 เขต

การพัฒนาความสามารถของครู หมายถึง การดำเนินการเกี่ยวกับการส่งเสริมให้บุคคลมีความรู้ความสามารถ มีทักษะ ตลอดจนมีทัศนคติที่ดีในการทำงาน อันจะเป็นผลให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

ความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา หมายถึง มีความรู้ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วย ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะปฏิบัติสุนทรียศาสตร์โดยบูรณาการให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนตามธรรมชาติของวิชา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545)

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นครูศิลปศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 42 เขตพื้นที่มัธยมศึกษา จำนวน 31,190 โรงเรียน (สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ: ออนไลน์) โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากการเปิดตารางคำนวณของ Krejcie and Morgan, 1970 (อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ระดับความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 5% ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 379 โรงเรียน จากนั้นทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูศิลปศึกษาโรงเรียนละ 1 คน รวม 379 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาครูศิลปศึกษา 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา (สำหรับครูศิลปศึกษา)
2. แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ)

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำเครื่องมือทั้ง 2 ชุด ดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. เก็บข้อมูลสภาพปัจจุบันและความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ ด้วยแบบสอบถามสำหรับครูศิลปศึกษา จำนวน 379 ชุด ประมาณ 3 เดือน (เก็บกับครูศิลปศึกษา)
2. เก็บข้อมูลการหาแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ด้วยแบบสอบถามจำนวน 34 ชุด ประมาณ 2 เดือน (เก็บกับผู้เชี่ยวชาญ)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) เปรียบเทียบโดยใช้มาตรวัด 5 ระดับของ Likert Scale และการทดสอบค่าที (t-test) รวมถึงช่องว่าง (Gap) ของความต้องการ
2. แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x})
3. นำสภาพปัจจุบันและความต้องการในผลจากการพัฒนาฯ และแนวทางการพัฒนาฯ ที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ

ผลการวิจัย ผู้วิจัยทำการสรุปประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของครูศิลปศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูศิลปศึกษาที่ตอบแบบสอบถาม 302 คน (ร้อยละ 76) แบ่งเป็นครูที่จบศิลปศึกษา 167 คน (ร้อยละ 55.3) และครูไม่จบศิลปศึกษา 135 คน (ร้อยละ 44.7) ครูทั้ง 2 กลุ่ม ส่วนใหญ่จบปริญญาตรี 215 คน (ร้อยละ 71.2) ครูจบศิลปศึกษาเคยผ่านการพัฒนา 103 คน (ร้อยละ 34.2) ไม่เคยผ่านพัฒนา 64 คน (ร้อยละ 21.2) และครูไม่จบศิลปศึกษาเคยผ่านการพัฒนา 82 คน (ร้อยละ 27.2) ไม่เคยผ่านการพัฒนา 53 คน (ร้อยละ 17.5) โดยที่ช่วงเวลาที่เข้าร่วมพัฒนาของครูทั้ง 2 กลุ่มอยู่ในช่วงวันจันทร์-ศุกร์ในเวลาราชการ 121 คน (ร้อยละ 65.05) จากหน่วยงานสถาบันการศึกษา 118 คน (ร้อยละ 63.10) เป็นรูปแบบของการอบรมเชิงปฏิบัติการ 139 คน (ร้อยละ 73.94) เหตุผลที่เข้าร่วมพัฒนา คือ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทางศิลปศึกษา 169 คน (ร้อยละ 89.89)
2. ความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาต่อวิชาชีพครูศิลปศึกษา พบว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มเห็นว่า ครูศิลปะเป็นอาชีพที่จำเป็นต้องฝึกฝนทักษะทางศิลปะอยู่เสมอ (\bar{x} =4.77) และ (\bar{x} =4.70) เช่นเดียวกัน
3. สภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาในปัจจุบัน พบว่า
 - 3.1 ด้านหลักสูตร พบว่า ครูจบศิลปศึกษาคิดว่า หลักสูตรในปัจจุบันปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตผลงานศิลปะของตนเองอย่างอิสระเพื่อสื่อความหมายไปสู่ผู้ชม (\bar{x} =3.77) ในขณะที่ครูไม่จบ

ศิลปศึกษาคิดว่า หลักสูตรปลูกฝังและส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตผลงานศิลปะของตนเองอย่างอิสระเพื่อสื่อความหมายไปสู่ผู้ชม ($\bar{x} = 3.76$) เช่นเดียวกัน

3.2 ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร ด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอนในปัจจุบัน พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปะ ($\bar{x} = 4.32$) ส่วนครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะมีความรู้และเข้าใจในเนื้อหาปรัชญาและทฤษฎีการสอนศิลปะ ($\bar{x} = 3.74$) เช่นเดียวกัน ในขณะที่ครูจบศิลปะมีความรู้และเข้าใจศิลปะร่วมสมัย ($\bar{x} = 4.00$) น้อยสุด และครูไม่จบศิลปศึกษามีความรู้และเข้าใจในความซาบซึ้งการเข้าถึงความงามทางศิลปะทุกแขนง ($\bar{x} = 3.70$) น้อยสุด โดยครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นในด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอนที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ด้านทักษะปฏิบัติ พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นด้วยว่า ปัจจุบันครูศิลปะมีทักษะขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ ($\bar{x} = 4.33$) ส่วนครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะมีทักษะในการประเมินผลงานและตัดสินคุณค่าความงามในงานศิลปะ ($\bar{x} = 4.21$) ในขณะที่ครูจบศิลปะ มีทักษะในการประเมินผลงานและตัดสินคุณค่าความงามในงานศิลปะ ($\bar{x} = 4.25$) น้อยสุด และครูไม่จบศิลปศึกษามีทักษะขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติงานศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ ($\bar{x} = 3.87$) น้อยสุด โดยครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นในที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ด้านการจัดการเรียนการสอน :

การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.25$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่าปัจจุบันครูกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดเนื้อหาในหลักสูตรแกนกลางเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 3.88$) เช่นเดียวกัน

การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานศิลปะในรูปแบบทั้งไทยและสากลด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.31$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สร้างงานศิลปะในรูปแบบทั้งไทยและสากลด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.37$) เช่นเดียวกัน แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มยังไม่ค่อยมีการมอบหมายงานให้ผู้เรียนจัดนิทรรศการแสดงผลงานศิลปะ

การกำหนดเนื้อหาของการสอน พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมที่บูรณาการทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะและหลักการออกแบบและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.33$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมที่บูรณาการทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะและหลักการออกแบบและเทคนิควิธีการที่หลากหลาย ($\bar{x} = 4.28$) เช่นเดียวกัน

การกำหนดวิธีการสอน พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละวัย ($\bar{x} = 4.28$) แต่ครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะกำหนดวิธีการสอนให้มีความเหมาะสมกับเนื้อหาและกิจกรรมตามที่หลักสูตรแกนกลางระบุไว้เป็นสำคัญ ($\bar{x} = 2.93$) โดยครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

การกำหนดวิธีการสอนศิลปะปฏิบัติ พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า

ปัจจุบันครูศิลปะใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.62$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่าครูศิลปะใช้วิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติจริงอย่างเต็มที่ ($\bar{x} = 4.41$) เช่นเดียวกัน แต่ครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังไม่ค่อยเชิญศิลปินเข้ามาร่วมบรรยายและสาธิตวิธีการทำงานศิลปะพร้อมทั้งร่วมเรียนรู้และร่วมปฏิบัติงานศิลปะไปพร้อมกับผู้เรียนในทุกขั้นตอน **การกำหนดวิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะสอนโดยบรรยายตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชัดเจนในเนื้อหา ($\bar{x} = 4.17$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะสอนโดยบรรยายตามยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความชัดเจนในเนื้อหา ($\bar{x} = 4.03$) เช่นเดียวกัน **การกำหนดวิธีการสอนสุนทรียศาสตร์และศิลป์วิจารณ์ พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะจัดให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.47$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะจัดให้ผู้เรียนได้ร่วมอภิปรายควบคู่ไปกับการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.45$) เช่นเดียวกัน และพบว่า ครูทั้ง 2 กลุ่มยังไม่ค่อยจัดให้ผู้เรียนได้ไปศึกษานอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ศิลปะ เพื่อก่อให้เกิดการชื่นชมและซาบซึ้งในความงามของงานศิลปะ **การดำเนินการสอน พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้ตัวอย่างผลงานศิลปะเข้ามาเป็นสื่อจูงใจ ($\bar{x} = 4.57$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะใช้ตัวอย่างผลงานศิลปะเข้ามาเป็นสื่อจูงใจ ($\bar{x} = 4.46$) เช่นเดียวกัน **การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะนำตัวอย่างผลงานสำเร็จรูปจัดแสดงภายในห้องปฏิบัติการศิลปะ ($\bar{x} = 4.44$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะนำตัวอย่างผลงานสำเร็จรูปจัดแสดงภายในห้องปฏิบัติการศิลปะ ($\bar{x} = 4.32$) เช่นเดียวกัน แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มยังไม่ค่อยใช้ห้องเรียนธรรมชาติเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน **การใช้สื่อประกอบการสอน พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้สื่อประกอบการสอนที่เป็นงานศิลปะที่เป็นผลงานจริง ($\bar{x} = 4.50$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูใช้สื่อประกอบการสอนที่เป็นงานศิลปะที่เป็นผลงานจริง ($\bar{x} = 4.50$) และครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังไม่ค่อยประยุกต์ใช้สื่อจากธรรมชาติและสิ่งใกล้ตัวเข้ามาประกอบการสอน **การประเมินผลการสอน พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันครูศิลปะใช้วิธีวัดประเมินผลการสอนทั้งก่อนระหว่างและหลังการสอนทุกครั้ง ($\bar{x} = 4.25$) ส่วนครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ครูศิลปะใช้วิธีประเมินผลตามสภาพจริงจากพัฒนาการทางศิลปะของผู้เรียน โดยพิจารณาจากผลงานหรือเพิ่มสะสมผลงาน ($\bar{x} = 4.01$) โดยครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

3.3 ด้านผู้เรียน ด้านพุทธิพิสัย พบว่า ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้วัสดุอุปกรณ์และขั้นตอนของการทำงานศิลปะ ($\bar{x} = 4.19$) ส่วนครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีพื้นฐานทางศิลปะ เช่น องค์ประกอบศิลป์, ทศนธาตุ และหลักการออกแบบ ($\bar{x} = 3.94$) แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มมองว่า ปัจจุบันผู้เรียนคิดวิเคราะห์, สังเคราะห์งานศิลปะได้อย่างมีวิจารณ์ญาณจากการบูรณาการระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมน้อยที่สุด **ด้านจิตพิสัย พบว่า** ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า

ปัจจุบันผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.39$) และครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ผู้เรียนเกิดจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นผลจากการลงมือปฏิบัติ ($\bar{x} = 4.23$) เช่นเดียวกัน และครูทั้ง 2 กลุ่มยังเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนยังไม่ค่อยเห็นคุณค่าและวางแผนผลงานศิลปะในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม สามารถถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านผลงานศิลปะ โดยครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05 ด้านทักษะพิสัย ครูจบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนส่วนใหญ่มีทักษะพื้นฐานทางศิลปะทุกแขนง เช่น ปั้น วาด ออกแบบ ($\bar{x} = 3.78$) แต่ยังขาดทักษะความชำนาญทางศิลปะเป็นบางอย่าง ($\bar{x} = 3.32$) ส่วนครูไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันผู้เรียนผลิตผลงานศิลปะโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเข้ามาประกอบการทำงาน ($\bar{x} = 3.67$) แต่ยังไม่สามารถอธิบายได้ถึงประเด็นต่างๆทางประวัติศาสตร์ศิลปะได้

4. สภาพปัจจุบันและความต้องการในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

4.1 สภาพปัจจุบันและสภาพคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี พบว่า ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ ($\bar{x} = 3.30$) และ ($\bar{x} = 3.49$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังว่า การพัฒนาจะทำให้ครูศิลปะได้รับความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาทฤษฎีทางศิลปะและการออกแบบ ($\bar{x} = 4.15$ และ $\bar{x} = 4.39$) ตามลำดับ **ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ พบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะและมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ ($\bar{x} = 3.59$) และ ($\bar{x} = 3.66$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังว่า การพัฒนาจะทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะและมั่นใจในการทำงานศิลปะมากขึ้น เช่น วาดภาพ ปั้น ออกแบบ ($\bar{x} = 4.19$ และ $\bar{x} = 4.54$) **ด้านการจัดการเรียนการสอน : การกำหนดจุดประสงค์ทั่วไป พบว่า** ครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสร้างแผนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพตรงตามตัวชี้วัดของหลักสูตร ($\bar{x} = 3.19$) และ ($\bar{x} = 3.49$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดจุดประสงค์ของการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง ($\bar{x} = 3.82$ และ $\bar{x} = 4.10$) **การกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม พบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ($\bar{x} = 3.35$) และ ($\bar{x} = 3.46$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดกิจกรรมการสอนได้ตรงตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ($\bar{x} = 4.07$) และ ($\bar{x} = 4.12$) **การกำหนดเนื้อหาของการสอน พบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ ($\bar{x} = 3.59$) และ ($\bar{x} = 3.66$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถกำหนดเนื้อหาให้เป็นไปตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมได้ ($\bar{x} = 4.46$) และ ($\bar{x} = 4.50$) **การกำหนดวิธีการสอน พบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาช่วยให้ครูศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม ($\bar{x} = 3.13$) และ ($\bar{x} = 3.46$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า การพัฒนาช่วยให้ครู

ศิลปะเลือกใช้วิธีการสอนศิลปะได้อย่างเหมาะสมตามเนื้อหาและกิจกรรม ($\bar{x} = 4.38$) **การดำเนินการสอนพบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะนำกระแสสังคมใหม่ ๆ ไปใช้ในการสอนได้ ($\bar{x} = 3.32$) และ ($\bar{x} = 3.50$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะนำกระแสสังคมใหม่ๆไปใช้ในการสอนได้ ($\bar{x} = 4.46$) และ ($\bar{x} = 4.61$) **การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้พบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 2.92$) และ ($\bar{x} = 3.29$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะการจัดบรรยากาศในห้องปฏิบัติการให้มีความเหมาะสม ($\bar{x} = 4.20$) และ ($\bar{x} = 4.38$) **การใช้สื่อประกอบการสอนพบว่า** ครูที่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่นของตนเอง ($\bar{x} = 3.21$) แต่ครูไม่จบศิลปศึกษากลับมองว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง ($\bar{x} = 3.56$) ซึ่งครูจบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้เรียนรู้การใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมกับการสอนของตนเอง ($\bar{x} = 4.71$) และครูไม่จบศิลปศึกษากลับมีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะเกิดทักษะในการผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เองจากวัสดุในท้องถิ่นของตนเอง ($\bar{x} = 4.61$) **การประเมินผลการสอนพบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูเกิดความมั่นใจในการเลือกใช้วิธีการประเมินที่เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{x} = 3.11$) และ ($\bar{x} = 3.49$) และครูที่จบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 4.45$) แต่ครูไม่จบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า การพัฒนาทำให้ครูศิลปะได้ฝึกฝนการสร้างวิธีประเมินผลการสอนที่ถูกต้อง ($\bar{x} = 4.56$)

4.2 ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงานพบว่า ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า กิจกรรมการพัฒนาในปัจจุบันมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน ($\bar{x} = 3.36$)และ($\bar{x} = 3.56$) และครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงมีความคาดหวังว่า กิจกรรมการพัฒนามีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับภาระงานสอนในชั้นเรียน ($\bar{x} = 4.67$) และ($\bar{x} = 4.65$) **ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนาพบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน ($\bar{x} = 3.47$) และ($\bar{x} = 3.70$) และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่า พัฒนาความรู้ความสามารถทั้งในด้านทฤษฎีและทักษะทางศิลปะไปพร้อมๆกัน ($\bar{x} = 4.76$)และ($\bar{x} = 4.60$) **ด้านการจูงใจและการสนับสนุนพบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันสิ่งจูงใจที่มีผลต่อการเข้ารับการพัฒนาของครูศิลปะคือความเจริญก้าวหน้าของผู้เรียน ($\bar{x} = 4.01$)และ($\bar{x} = 3.88$) และครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังว่าสิ่งจูงใจในการเข้ารับการพัฒนาครูศิลปะคือการได้เรียนเทคนิควิธีการสอนใหม่ๆ ($\bar{x} = 4.61$)และ($\bar{x} = 4.56$) **ด้านการประยุกต์ใช้พบว่า** ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาในปัจจุบันสามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.06$)และ($\bar{x} = 4.07$) และครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงมีความคาดหวังว่า ความรู้ที่ได้จาก

การพัฒนาสามารถประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนโดยคำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{x} = 4.39$) และ ($\bar{x} = 4.51$) **ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา** พบว่า ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ความต่อเนื่องของการพัฒนาครูศิลปะในปัจจุบันมาจากการสนับสนุนของผู้บริหาร ($\bar{x} = 3.56$) และ ($\bar{x} = 3.39$) และครู, เพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล ($\bar{x} = 2.84$) และ ($\bar{x} = 2.91$) ซึ่งครูจบศิลปศึกษามีความคาดหวังว่า ความต่อเนื่องของการพัฒนาติดตามผลของหน่วยงานที่ให้การพัฒนา ($\bar{x} = 4.37$) แต่ครูไม่จบศิลปศึกษากลับมีความคาดหวังว่า ครู, เพื่อนร่วมงานร่วมกันติดตามผล ($\bar{x} = 4.44$) **ด้านความรู้ของวิทยากร** พบว่า ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า วิทยากรผู้ให้การอบรมในปัจจุบันเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.71$) และ ($\bar{x} = 3.96$) วิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ ($\bar{x} = 3.96$) และวิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีทางศิลปะ ($\bar{x} = 3.63$) และ ($\bar{x} = 3.87$) ซึ่งครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังว่า วิทยากรผู้ให้การอบรมเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปศึกษา ($\bar{x} = 4.72$) และ ($\bar{x} = 4.65$) และเป็นศิลปินหรือผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะปฏิบัติ รวมถึงเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีทางศิลปะด้วย **ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม** พบว่า ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันสถานที่สะอาด อากาศถ่ายเทส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของครูศิลปะ ($\bar{x} = 3.83$) และ ($\bar{x} = 3.93$) และครูจบศิลปศึกษายังคงมีความคาดหวังว่า สถานที่จัดอบรมต้องสะอาด อากาศถ่ายเท ส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ของครูศิลปะ ($\bar{x} = 4.44$) แต่ครูไม่จบศิลปศึกษากลับมีความคาดหวังว่า สถานที่จัดอบรมอาจไม่ใช่เฉพาะในห้องอาจเป็นพิพิธภัณฑ์หรือหอศิลป์ ($\bar{x} = 4.57$) **ด้านระยะเวลาของการพัฒนา** พบว่า ครูจบและไม่จบศิลปศึกษาเห็นว่า ปัจจุบันช่วงวันจันทร์ - ศุกร์ในเวลาราชการเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสมที่จะพัฒนาครูศิลปะ ($\bar{x} = 3.34$) และ ($\bar{x} = 3.55$) ครูทั้ง 2 กลุ่มมีความคาดหวังว่า ช่วงปิดภาคเรียน เป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 3.87$) และ ($\bar{x} = 4.09$) และช่วงปิดภาคเรียนเป็นช่วงเวลาที่เหมาะสม ($\bar{x} = 4.07$) และ ($\bar{x} = 4.09$) โดยครูทั้ง 2 กลุ่ม มีความคาดหวังที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

5. แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา จากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ได้ให้ความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการ 1) สำรวจความต้องการของครูศิลปะเพื่อต่อการกำหนดเนื้อหา 2) กำหนดกิจกรรมและวิธีถ่ายทอดทั้งภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมกัน 3) สอดแทรกกระบวนการตัดสินใจคุณค่าในงานศิลปะ นำผลงานศิลปะ, สื่อมัลติมีเดียมาเป็นสื่อ โดยใช้หอศิลป์ ห้องประชุมเป็นสถานที่ **ด้านการดำเนินการ** 1) ละลายพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของครู 2) วิทยากรบรรยายพร้อมสาธิตและเปิดโอกาสให้ครูลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะทุกขั้นตอน 3) กิจกรรมเน้นการนำไปใช้ในการสอนของครู **ด้านระยะเวลาและการติดตามผล** 1) ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา คือ 1 สัปดาห์ขึ้นไปในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะศิลปะอย่างเต็มที่ 2) ประเมินผลในรูปแบบการฝึกการวิจารณ์ผลงานของเพื่อนทำกิจกรรม โดยใช้ความรู้ที่ได้และชี้แนะโดยวิทยากร 3) หลังจากเข้ารับการพัฒนา ครู, เพื่อนร่วมงาน

และวิทยาการร่วมติดตามผลเป็นระยะ ในรูปของการสะท้อนความเห็นและวัดจากผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียน

อภิปรายผล

1. สภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในปัจจุบัน พบว่า

ด้านหลักสูตร หลักสูตรแกนกลางยังคงส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักผลิตงานศิลปะอย่างอิสระ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และรู้จักแก้ปัญหา สอดคล้องกับพีระพงษ์ กุลพิศาล (2546) และ อารีย์ สุทธิพันธ์ (2549) ที่มองว่าศิลปะศึกษาที่อยู่หลักสูตรเป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ด้วยการลงมือปฏิบัติและแก้ปัญหาในทุกขั้นตอนแก่ผู้เรียน **ด้านครูผู้ใช้หลักสูตร** ในด้านความรู้ทางทฤษฎีศิลปะและการสอน ครูส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ทางศิลปะและการสอนในขั้นพื้นฐาน แต่ยังขาดความรู้และความถนัดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะและสุนทรียภาพและการเข้าถึงความงาม สอดคล้องกับจักรพันธ์ วิลาสินี (2547) กล่าวว่าสังคมไทยยังคิดว่าการวิจารณ์เป็นกิจกรรมที่ยังไม่สำคัญ สถาบันการศึกษายังไม่เปิดกว้างฝึกฝนนักวิจารณ์ ซึ่งการวิจารณ์เป็นพื้นฐานสำคัญของผู้เรียนในระดับมัธยมฯ **ด้านทักษะปฏิบัติ** ครูศิลปะศึกษาส่วนใหญ่มีทักษะขั้นพื้นฐานทางศิลปะและมีความถนัดในด้านในด้านหนึ่งเนื่องจากเป็นทักษะพื้นฐานที่ติดตัวมา อาจแตกต่างกันตามความถนัดในสาขาที่จบมา ครูจบศิลปะศึกษาขาดทักษะการตัดสินคุณค่าในงานศิลปะ แต่ครูไม่จบศิลปะศึกษาจะมีความถนัดด้านการประเมินและตัดสินคุณค่าในงานศิลปะมากกว่า ซึ่งครูกลุ่มนี้เรียนมาในสาขาวิชาที่เฉพาะทางมากกว่า **ด้านการจัดการเรียนการสอน** พบว่าครูทั้ง 2 กลุ่มมักจะกำหนดจุดประสงค์การสอนโดยยึดตามหลักสูตรแกนกลางเป็นหลักมากกว่ายึดตามผู้เรียน และกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมเน้นเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสร้างงานศิลปะและออกแบบเพื่อสื่อความหมายด้วยวิธีการที่หลากหลาย แต่ยังขาดการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักการสะสมและแสดงผลงานศิลปะ ครูได้มีการกำหนดเนื้อหากิจกรรมที่บูรณาการทักษะทางศิลปะด้วยวิธีที่หลากหลาย และมีการกำหนดวิธีการสอนให้สอดคล้องกับผู้เรียน, กิจกรรมและตัวชี้วัดหลักสูตร โดยอยู่ในรูปแบบของการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติจริง ควบคู่ไปกับการทดลองวิพากษ์วิจารณ์ รวมถึงบรรยายเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ศิลปะตามยุคสมัย แต่ยังขาดการเข้ามามีส่วนร่วมของศิลปินวิทยากรและการศึกษานอกสถานที่เพราะการได้สัมผัสของจริงย่อมจูงใจในการเรียนศิลปะ ในขณะที่ครูดำเนินการสอนนั้น ครูได้มีการนำผลงานศิลปะจริงมาเป็นสื่อจูงใจร่วมกับการสาธิตการทำงานศิลปะ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ร่วมกันอภิปรายท้ายชั่วโมงเพื่อเป็นการทบทวนความรู้ การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนก็สำคัญ ได้มีการนำผลงานศิลปะมาตกแต่ง รวมถึงจัดห้องปฏิบัติการให้มีแสงสว่างและอากาศถ่ายเท หรือใช้ห้องเรียนธรรมชาติเข้ามาช่วย ส่วนสื่อประกอบการสอนที่ครูนิยมใช้มักจะเป็นงานศิลปะที่เป็นผลงานจริง เพราะสื่อเหล่านี้ช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนได้ เมื่อถึงขั้นการประเมินผลการสอน ครูจบและไม่จบศิลปะมักจะใช้การประเมินก่อนและหลังเพื่อดูพัฒนาการของผู้เรียนจากผลงานศิลปะตามสภาพจริง **ด้านผู้เรียน** ครูศิลปะมองว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานทางศิลปะขั้นพื้นฐาน รวมถึงขั้นตอนทางศิลปะและรู้จักการใช้วัสดุอุปกรณ์ รู้จักคิดจินตนาการและมีความคิดสร้างสรรค์จากการลงมือปฏิบัติ แต่ผู้เรียนยังขาดการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ผลงานศิลปะและถ่ายทอดค่านิยมที่ดีผ่านงานศิลปะ สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2549) ครูควรสอนทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญระหว่างความรู้กับการปฏิบัติ

2. สภาพปัจจุบันและสภาพคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา

พบว่า

ด้านความรู้ภาคทฤษฎี และ ด้านความรู้ภาคปฏิบัติ ปัจจุบันครูทั้ง 2 กลุ่ม ยังคงได้รับความรู้ทางทฤษฎีศิลปะ, การออกแบบ, ศิลปะนิยมและทักษะพื้นฐานทางศิลปะทุกแขนงจากการพัฒนาฯ และยังคงมีความต้องการที่จะได้รับผลจากการพัฒนาในส่วนนี้อยู่ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐานที่ครูจำเป็นต้องสอนผู้เรียนในช่วงชั้นนี้ **ด้านการจัดการเรียนการสอน** ปัจจุบันครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงได้รับการพัฒนาในด้านนี้น้อยกว่าความรู้ด้านทฤษฎีหรือทักษะทางศิลปะ ทั้งนี้ความรู้ที่ได้ก็เพื่อการจัดการสอนให้มีประสิทธิภาพตามตัวชี้วัดหลักสูตร แม้กระทั่งการเลือกวิธีการสอนศิลปศึกษาก็สำคัญ จะเห็นได้ว่าครูทั้ง 2 กลุ่มยังคงคาดหวังผลจากการพัฒนาให้พวกเขาสามารถที่จะกำหนดวิธีการสอนศิลปะให้เหมาะสมกับเนื้อหากิจกรรม สอดคล้องกับนิรมล ธีรณสาร สวัสดิบุตร (2525) ที่กล่าวว่า การกำหนดวิธีการสอนต้องคำนึงถึงบริบทเนื้อหาและความต้องการของผู้เรียน และให้สัมพันธ์กับช่วงชั้น เพราะถ้าหากเลือกวิธีการสอนได้ถูกกับเนื้อหากิจกรรมจะทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ ซึ่งวิธีการสอนศิลปศึกษามีอยู่ 3 แบบใหญ่ๆ ตรงกับที่พาเธอรากิส แอนเจลา จี (Paterakis Angela G, 1979) และไมเคิล (John A Michael, 1983) ได้กล่าวไว้ 1) วิธีสอนศิลปะปฏิบัติ 2) วิธีการสอนประวัติศาสตร์ศิลป์ และ 3) วิธีการสอนศิลปะนิยม เป็นต้น เมื่อมาสู่ขั้นของการดำเนินการสอน ผลการวิจัยพบว่าครูทั้ง 2 กลุ่ม คิดว่าความรู้ที่ได้นำไปใช้ในชั้นเรียนแต่ยังคงมีความต้องการที่จะนำกระแสสังคมใหม่ ๆ รวมถึงเทคนิคและวิธีการทางศิลปะใหม่ ๆ ไปประยุกต์ใช้กับการสอนของตน การจัดการเรียนการสอนหากขาดสื่อประกอบการสอน อาจทำให้การสอนขาดประสิทธิภาพ เพราะการใช้สื่อเป็นการกระตุ้นความคิด ความสนใจของผู้เรียน และในปัจจุบันการพัฒนาทำให้ครูศิลปะสามารถสร้างและผลิตสื่อใช้เองจากวัสดุท้องถิ่น และอาจต้องมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นสื่อ ซึ่งการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยสื่อเทคโนโลยีถือเป็นผู้ช่วยและสนับสนุนการสอนของครูได้ดี (Gallini, 1983) ซึ่งประเด็นนี้ยังคงเป็นที่ต้องการของครูศิลปะทั้ง 2 กลุ่มอยู่เช่นกัน มาถึงขั้นตอนท้ายของการจัดการสอนศิลปะ คือ การประเมินผลการสอน ซึ่งในปัจจุบันการพัฒนาก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้วิธีการประเมินผล แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มมีความต้องการที่จะสามารถสร้างวิธีการประเมินผลทางศิลปะขึ้นใช้เอง เพราะผลงานศิลปะที่ออกมาในรูปของชิ้นงาน ดังนั้นการประเมินผลที่ครูต้องการคือ การประเมินผลที่ถูกต้องตามสภาพจริง อาจมีการให้ผู้เรียนสะสมผลงานและร่วมกันจัดนิทรรศการศิลปะร่วมด้วย ตรงกับงานวิจัยของธิดาเนตร ตรีแก้ววรรณ (2551) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนศิลปะในปัจจุบัน การจัดนิทรรศการศิลปะเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องตระหนักและครูต้องศึกษาเพิ่มเติมในเรื่องนี้มากขึ้น และที่ขาดไม่ได้คือ การจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน หากการจัดการเรียนการสอนศิลปะยังไม่เกิดประสิทธิภาพหรือยังจำเจอยู่ในห้องปฏิบัติการหรือสภาพแวดล้อมเดิมๆ ครูศิลปะอาจจะต้องลองเปลี่ยนมุมหรือสิ่งของในห้อง รวมถึงนำผู้เรียนออกไปเรียนนอกสถานที่ อาจจะเป็นบริเวณอื่นภายในโรงเรียน หรือการทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น พิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ ตรงกับทิสนา แคมมณี (2549) ที่กล่าวว่า ครูควรจัดสภาพแวดล้อมและนำผู้เรียนไปศึกษาสภาพจริงหรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งการพัฒนาครูศิลปะในปัจจุบันอาจจะยังไม่ให้ความสำคัญกับสิ่งนี้ แต่ครูทั้ง 2 กลุ่มก็มีความต้องการและคาดหวังว่าจะได้ความรู้ในส่วนนี้ด้วย

3. **ด้านประสิทธิภาพของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา** ครูศิลปศึกษามีสภาพและความคาดหวังในผลการพัฒนาที่มาจากกระบวนการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ดังประเด็นต่อไปนี้

ด้านความเกี่ยวข้องกับภาระงาน ผลที่เกิดจากการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและที่คาดหวังต้องการให้เกิดยังคงเป็นรูปแบบที่เป็นการพัฒนาที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกับภาระงานสอนของครูศิลปะ เพราะครูจะสามารถนำไปต่อยอดและประยุกต์ใช้ได้มากที่สุด **ด้านวัตถุประสงค์ของการพัฒนา** ปัจจุบันวัตถุประสงค์ของการจัดพัฒนายังคงเป็นไปเพื่อเสริมสร้างความสามารถทางการสอนของครูศิลปะ อาจเน้นหนักไปทางทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติหรือปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี แต่อย่างไรก็ตามการพัฒนาในอนาคตที่ครูคาดหวังให้เกิดจึงอยู่ในลักษณะการพัฒนาทั้งในด้านทฤษฎีศิลปะและทักษะปฏิบัติทางศิลปะไปพร้อมๆกัน **ด้านการจูงใจและการสนับสนุน** สิ่งจูงใจที่สำคัญของครูศิลปศึกษาในการเข้ารับการพัฒนาทั้งในปัจจุบันและอนาคตก็คือ การได้เรียนรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ตามกระแสสังคมที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการอัปเดตความรู้และทักษะในตัวเอง **ด้านการประยุกต์ใช้ความรู้** ความรู้ทางศิลปะที่ได้รับจากการพัฒนาของครูจะต้องสามารถประยุกต์ใช้ได้จริง และตอบสนองต่อความการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ **ด้านความต่อเนื่องของการพัฒนา** ในปัจจุบันหลังจบการพัฒนา มักจะถูกประเมินเพียงหลังจบการพัฒนา แต่สิ่งที่ครูศิลปะต้องการนั้นคือการที่ครูและเพื่อนร่วมงาน รวมถึงหน่วยงานที่ให้การพัฒนาร่วมกันติดตามผล เพื่อเป็นการติดตามดูแลรวมถึงให้ข้อมูลย้อนกลับจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะ **ด้านความรู้ของวิทยากร** ปัจจุบันยังพบว่าวิทยากรผู้ให้การพัฒนาศิลปะยังคงเป็นผู้เชี่ยวชาญทางทฤษฎีและทักษะศิลปะปฏิบัติมากกว่าการสอนศิลปศึกษา ความต้องการและคาดหวังของครูศิลปะที่มองว่าการพัฒนาการสอนศิลปะที่ได้ผลจะต้องมาจากวิทยากรที่เชี่ยวชาญเรื่องการสอนศิลปะ พร้อมๆกับทฤษฎีและทักษะปฏิบัติไปพร้อมๆกัน เพื่อให้เห็นภาพของการนำไปใช้อย่างชัดเจน อาจมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ **ด้านความเหมาะสมของห้องอบรม** ปัจจุบันห้องอบรมยังคงเป็นเพียงห้องสี่เหลี่ยม แต่ครูศิลปะคาดหวังว่าการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะไม่ควรจำกัดอยู่แต่ห้องอบรม ควรมีการใช้สถานที่อบรมเป็นห้องเรียนธรรมชาติหรือพิพิธภัณฑ์ทางศิลปะ เพราะการเปิดโลกทัศน์ด้วยการใช้พิพิธภัณฑ์ศิลปะก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการสร้างงานศิลปะและการเข้าถึงความงามของงานศิลปะ **ด้านระยะเวลาของการพัฒนา** ปัจจุบันช่วงเวลาของการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปะยังคงนิยมจัดในช่วงวันจันทร์-ศุกร์ในเวลาราชการ แต่อาจจะเป็นการเบียดเบียนเวลาทำงานของครูศิลปะ แต่ช่วงเวลาที่เหมาะสมที่ครูทั้ง 2 กลุ่มต้องการและคาดหวังให้จัดในช่วงปิดภาคเรียนเป็นเวลา 1 สัปดาห์ขึ้นไป เพราะผลจากการพัฒนาครูศิลปะจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องมาจากช่วงเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาและกิจกรรมทางศิลปะที่ครูต้องฝึกต้องด้วยความต่อเนื่องและเห็นภาพของการนำไปใช้มากที่สุด

4. **แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา** จากทัศนะของผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ได้ให้ความเห็นในประเด็นต่อไปนี้

ด้านการเตรียมการ เริ่มจากสำรวจความต้องการของครูศิลปะเพื่อายต่อการกำหนดเนื้อหาสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2553) ที่กล่าวว่ากรณีการพัฒนาไม่สอดคล้องกับความต้องการของครู ควรประเมินความต้องการจำเป็นอย่างเป็นระบบและใช้ผลการประเมินเป็นเกณฑ์ในการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้รับการพัฒนามตามความต้องการนั้นๆและ Knowles (1987) กล่าวว่ามนุษย์

มักจะต้องการในสิ่งที่ตนขาด ต้องการในสิ่งที่มุ่งหมายเพื่อให้ตนเองมีความก้าวหน้าและประสบการณ์ใหม่ ๆ กำหนดกิจกรรมและวิธีถ่ายทอดทั้งภาคทฤษฎีและทักษะศิลปะไปพร้อมกัน เพราะวิชาศิลปะมีความสำคัญมากสำหรับการปฏิบัติที่แสดงออกจากความคิดที่เป็นนามธรรม (ประเทิน มหาจันทร์, 2531) สอดแทรกกระบวนการตัดสินใจคุณค่าในงานศิลปะ ซึ่งศิลปศึกษามีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความงาม อารมณ์และเนื้อหาที่สัมพันธ์กับการดำรงชีวิตของมนุษย์ โดยที่การพัฒนาครูศิลปะต้องนำผลงานศิลปะ, สื่อมัลติมีเดียมาเป็นสื่อ โดยใช้หอศิลป์และห้องประชุมเป็นสถานที่ ซึ่งการสอนที่ดีมีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนที่จะต้องเตรียมการสอนให้ดี สอดคล้องกับหลักสูตร เนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการสอนและการประเมินผล (เกษร ธิตะจारी, 2543) สอดคล้องกับ บล็อกเชอร์ และคณะ (Blocher et al., 2011) กล่าวว่ากิจกรรมที่ครูเข้าร่วมในการเรียนรู้เป็นรูปแบบของการนำเทคโนโลยีเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ก่อให้เกิดความมั่นใจในการใช้เทคโนโลยีมากขึ้น สามารถนำไปปรับปรุงการสอนด้วยการบูรณาการเทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนของเขา ดังเช่น คณะครุศาสตร์ จุฬา (2556) ที่มีการนำเทคโนโลยีเว็บบล็อกเข้ามาเป็นช่องทางการติดต่อสื่อสาร สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู ก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพอีกด้วย

ด้านการดำเนินการ เริ่มจากการละลายพฤติกรรมด้วยกิจกรรมศิลปะเพื่อประเมินพื้นฐานความรู้ของครู เนื่องจากคุณค่าของศิลปศึกษาที่แฝงอยู่กิจกรรมที่จัดให้ครูศิลปะได้มีส่วนร่วมนั้นมีหน้าที่ของมันเองในเรื่องของการบำบัดโดยผ่านกิจกรรมศิลปะ (อุบล ตูจินดา, 2532) จากนั้นวิทยากรบรรยายพร้อมสาธิตและเปิดโอกาสให้ครูลงมือปฏิบัติพร้อมกับการชี้แนะทุกขั้นตอน เนื่องจากเนื้อหาทางศิลปะประกอบด้วยภาคทฤษฎีแลภาคปฏิบัติ และความรู้ทางศิลปศึกษาที่ครูศิลปะจะต้องนำไปประยุกต์ใช้ในชั้นเรียนประกอบไปด้วยความรู้ 4 แกน ได้แก่ ความรู้ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ และประวัติศาสตร์ศิลป์ (Greer, 1987) โดยกิจกรรมการพัฒนาเน้นการนำไปใช้ในการสอนของครูศิลปศึกษาเป็นหลัก ดังนั้นความรู้ด้านการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษาจะได้จากผู้เชี่ยวชาญทางการสอนศิลปะ ความรู้ทฤษฎีและปฏิบัติทางศิลปะจะได้จากผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนศิลปะ ศิลปิน หรือแม้กระทั่งบุคคลตัวอย่างในศาสตร์นั้น ๆ

ด้านระยะเวลาและการติดตามผล ระยะเวลาที่ใช้ในการพัฒนา คือ 1 สัปดาห์ขึ้นไปในช่วงปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้ฝึกฝนทักษะและเทคนิควิธีการทางศิลปะใหม่ ๆ อย่างเต็มที่ สามารถเห็นภาพของการนำไปใช้ ซึ่งตรงกับหลักในการพัฒนาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพ คือ การสนับสนุนการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องและดำเนินการภายใต้แผนระยะยาวและต่อเนื่อง ประเมินผลการพัฒนาจากครูผู้เรียน (U.S. Development of Education Professional Development Team, 1994) ประเมินผลในรูปแบบการฝึกการวิจารณ์ผลงานของเพื่อนทำกิจกรรม โดยใช้ความรู้ที่ได้และชี้แนะโดยวิทยากร หลังจากเข้ารับการพัฒนาครู, เพื่อนร่วมงาน, และวิทยากรร่วมติดตามผลเป็นระยะ สอดคล้องกับงานวิจัยของน้ำรินทร์ ก้อนเพชร (2557) ที่ว่าผู้นิเทศจะเป็นผู้ประเมินและแนะแนวให้ข้อคิดเห็นต่างๆเกี่ยวกับการสอนโดยตรงไปตรงมา ในรูปของการสะท้อนความคิดและวัดจากผลสัมฤทธิ์ในชั้นเรียนตามสภาพจริง อาจอยู่ในรูปผลงานศิลปะของผู้เรียน การวิจัยในชั้นเรียนของครูศิลปะ ซึ่งจะได้ผลป้อนกลับของการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ (ครุศาสตร์ จุฬา, 2556)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและคาดหวังในผลจากการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษา ควรมีการลงพื้นที่เพื่อสัมภาษณ์และศึกษาสภาพเชิงลึก โดยระบุขอบเขตที่จะศึกษาชัดเจนกว่านี้
2. เนื่องจากบริบททางศิลปศึกษาค่อนข้างเฉพาะ เช่น ศิลปะปฏิบัติ สุนทรียศาสตร์ ศิลปวิจารณ์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ดังนั้นแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการควรมีรูปแบบและความเฉพาะในสาระที่ต้องการพัฒนา โดยอาจเลือกศึกษาเฉพาะที่จะพัฒนาด้านนั้นๆ
3. แนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ควรได้รับการพัฒนาต่อยอดเป็นคู่มือสำหรับการพัฒนาให้ครอบคลุมครูที่จบและไม่จบศิลปศึกษาได้ใช้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนศิลปศึกษา ไม่ควรสอบถามเฉพาะครูผู้สอนศิลปศึกษา แต่ควรสอบถามและสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้องที่สามารถจะสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนได้ เช่น นักเรียน
2. การนำเสนอแนวทางการพัฒนาความสามารถทางการสอนศิลปศึกษาสำหรับครูประจำการ อาจมีการทดสอบประสิทธิภาพของแนวทาง อาจอยู่ในรูปแบบการจัดอบรมจริง หรือการทำบทเรียนสำเร็จรูป สำหรับประกอบการพัฒนาในสาระต่างๆของศิลปศึกษา

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- เกษร ฉิตะจारी. (2543). *กิจกรรมศิลปะสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2556). *รายงานผลสัมฤทธิ์การพัฒนาครู ผู้บริหารสถานศึกษาและศึกษานิเทศก์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอยง เขต 2 โครงการพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการสร้างระบบการชี้แนะและการเป็นที่เลี้ยง (Coaching and Mentoring)*. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรพันธ์ วิลาสินี. (2547). *พลังการวิจารณ์ : ทักษะศิลป์*. กรุงเทพมหานคร: มิ่งมิตรสำนักพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2549). *กิจกรรมการปลูกฝังค่านิยมเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพมหานคร: เมธีปัส.
- ธิดาเนตร ศรีแก้ววรรณ. (2551). *การศึกษาการจัดการนิทรรศการศิลปะเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะด้วยตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นิรมล ตีรณสาร สวัสดิบุตร. (2525). *ศิลปศึกษากับครูประถม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรณสาร.

น้ำรินทร์ ก้อนเพชร. (2557). การศึกษาการนิเทศการสอนของผู้นิเทศตามการรับรู้ของตนเองและของครู
โรงเรียนเทพลีลา. วารสาร OJED, 10(3), 2015.

บุญเสริม วัฒนกิจ. (2551). การศึกษาความต้องการการพัฒนาวิชาการของครูผู้สอนศิลปศึกษา โรงเรียน
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 7จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการวิจัย
ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

ประเทิน มหาขันธ์. (2531). ศิลปะในโรงเรียนประถม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). มโนภาพและการรับรู้และศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ 21เซ็นจูรี.

ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2557). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวให้พ้นกับดักของตะวันตก. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาอุดมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ยนต์ ชุ่มจิต. (2550). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). สถิติการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2555. สืบค้นจาก

<http://www.mis.moe.go.th/mis%2Dth/images/statistic/Statistic/statistics2555.pdf>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). การพัฒนารูปแบบการพัฒนาครูและ
ผู้บริหารการศึกษา เพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: บริษัท พริก
หวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). การวิจัยและพัฒนานโยบายการ
พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา. รายงานการวิจัย กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของครู คณาจารย์
ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: บริษัท แอล.ที.เพรสจำกัด.

สำนักงานพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2556). รายงานประจำปี 2555. สืบค้นจาก

https://dl.dropboxusercontent.com/sh/d9mz8mgkukd1hba/jGkax9doF-/Annual%20report%20Thai%20for%20Print.pdf?dl=1&token_hash=AAEpGwugVecx1sr_Txl-aynr39CY654rqEYMNQn

อารีย์ สุทธิพันธ์. (2549), “กรอบแนวความคิดเรื่องศิลปศึกษา,”ใน แนวคิดเกี่ยวกับศิลปศึกษา,
เลิศ อานันท์นะ, บรรณาธิการ. (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).

อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2537). หลักการสอน. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์

อุบล ตูจินดา. (2532). หลักและวิธีสอนศิลปะ. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

ภาษาอังกฤษ

Blocher. J. M., Armfield. S. W., Sujo-Montes. L., Tucker. G., & Willis. E. (2011). Contextually
based professional development. *Computers in the School*, 28(2), 158-169.

Gallini, J.K. (1983). *What Computer-Assisted Instruction can offer Toward the Encouragement
of Creative Thinking Education Technology*.

- Gornall, S., & Burn, M. (2013). *Coaching and Learning in School*, Chennai, India: Replika press Pvt Ltd, 2013.
- Greer, W.D. (1987). A Structure of Discipline Concepts for DBAE. *Studies in Art Education*. 28(4): 227-233.
- Knowles, M.S. (1978). *The Adult Learner : A Neglected Species*. 2nd ed. Houston : Gulf Publishing Co., 1978.
- Micheal, J.A. (1983). *Art and Adolescence: Teaching Art at the Secondary Level*. New York, Teacher College Press, Columbia University.
- Paterakis, A.G. (1979). *Art Education : Senior High School*. Virginia, The National Art Education Association.
- Unesco. (1980). *In-service Teacher Education : Developing Innovatory Strategies and Instructional Materials*. Bangkok, Thailand: Association for Supervision and curriculum Development.
- U.S. Development of Education Professional Development team. (1994). *Building Bridges : The Mission and Principle of Professional Development*. Washington, DC: U.S. Development of Education. Retrieved from www.ed.gov/G2K/bridge.htm